

Komunikat Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 30 sierpnia 2013 r. w sprawie sposobu dostosowania warunków i form przeprowadzania w roku szkolnym 2013/2014 sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego do potrzeb uczniów (słuchaczy) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym

Na podstawie:

§ 37 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem”,

§ 49 ust. 6 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 kwietnia 2008 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz.U. Nr 65, poz. 400, z późn. zm.),

§ 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz.U. Nr 228, poz. 1490, z późn. zm.),

§ 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz.U. Nr 228, poz. 1489, z późn. zm.),

podaję informację o sposobie dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego do potrzeb uczniów (słuchaczy) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

1. Uczniowie niepełnosprawni mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach i formach dostosowanych do rodzaju ich niepełnosprawności na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną.
2. Uczniowie niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną.
3. Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania wydane przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną, mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych na podstawie tego orzeczenia.
4. Uczniowie (słuchacze) chorzy lub niesprawni czasowo mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach odpowiednich ze względu na ich stan zdrowia na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza.
5. Uczniowie (słuchacze) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, w tym: dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią, mają prawo przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej.

6. Uczniowie (słuchacze), którzy w roku szkolnym 2013/2014 są objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub ze względu na sytuację kryzysową lub traumatyczną, mogą przystąpić do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych, na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej wydanej zgodnie z trybem określonym w § 37 ust. 5 rozporządzenia.
7. Za dostosowanie warunków i form przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego jest odpowiedzialny dyrektor szkoły jako przewodniczący szkolnego zespołu egzaminacyjnego.
8. Dyrektor szkoły dostosowuje odpowiednio warunki i formy przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego na podstawie wskazań rady pedagogicznej.
9. Rada pedagogiczna wskazuje sposób lub sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do potrzeb i możliwości uczniów, o których mowa w pkt 1–6, wybierając spośród możliwych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego określonych w Tabeli 1. na podstawie:
 - orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego
 - orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania
 - opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się¹
 - zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza
 - pozytywnie zaopiniowanego przez radę pedagogiczną wniosku nauczyciela lub specjalisty wykonującego w szkole zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzących zajęcia z uczniem (słuchaczem) ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub sytuację kryzysową lub traumatyczną – po uzyskaniu zgody rodziców (prawnych opiekunów) albo pełnoletniego ucznia (słuchacza)
 - pozytywnie zaopiniowanego przez radę pedagogiczną wniosku rodziców (prawnych opiekunów) albo pełnoletniego ucznia (słuchacza), który był objęty w szkole pomocą psychologiczno-pedagogiczną ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub sytuację kryzysową lub traumatyczną.
10. W szczególnych przypadkach, w tym nieujętych w Tabeli 1., decyzję o sposobach dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do potrzeb ucznia podejmuje – po uzgodnieniu z radą pedagogiczną – dyrektor szkoły na podstawie pisemnego porozumienia z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.
11. Do 25 listopada 2013 r. dyrektor jako przewodniczący zespołu egzaminacyjnego informuje na piśmie (załącznik nr 11 w *Procedurach przeprowadzania sprawdzianu...* lub załącznik nr 12 w *Procedurach przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego...*) słuchacza lub rodziców (prawnych opiekunów) ucznia o dostosowaniu warunków i form przeprowadzania sprawdzianu/egzaminu do jego dysfunkcji. Słuchacz lub rodzice (prawni opiekunowie) ucznia składają oświadczenie o skorzystaniu lub rezygnacji z przyznanych słuchaczowi/uczniowi dostosowań (również odpowiednio w załączniku nr 11 lub załączniku nr 12).
12. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone² istnieje możliwość skorzystania z dostosowań przewidzianych dla poszczególnych niepełnosprawności. Dostosowanie takie wymaga pisemnego porozumienia z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej. Dyrektor szkoły zgłasza pisemnie konieczność opracowania odpowiednio dostosowanych materiałów egzaminacyjnych dyrektorowi komisji okręgowej do 31 grudnia 2013 r.

13. Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone mogą być zwolnieni przez dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej z obowiązku przystąpienia do sprawdzianu, a uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone, którzy nie rokują kontynuowania nauki w szkole ponadgimnazjalnej, mogą być zwolnieni przez dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej z obowiązku przystąpienia do egzaminu – na wniosek rodziców (prawnych opiekunów) pozytywnie zaopiniowany przez dyrektora szkoły.
14. Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone, którzy z powodu swojej niepełnosprawności nie potrafią samodzielnie czytać lub pisać, są zwolnieni z obowiązku przystąpienia do części trzeciej egzaminu.
15. Informację dotyczącą dostosowań dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone (pkt 12–14) dyrektor szkoły przekazuje na piśmie dyrektorowi właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej w terminie ustalonym przez dyrektora komisji okręgowej, nie później niż do 31 grudnia roku szkolnego, w którym jest przeprowadzany sprawdzian lub egzamin gimnazjalny.
16. Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, którzy w gimnazjum kontynuowali naukę języka obcego nowożytnego na podbudowie wymagań dla II etapu edukacyjnego, są zwolnieni z obowiązku przystąpienia do części trzeciej egzaminu gimnazjalnego na poziomie rozszerzonym. Mogą oni jednak przystąpić do części trzeciej egzaminu na poziomie rozszerzonym na wniosek rodziców (prawnych opiekunów).
17. Opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się, przedkłada się dyrektorowi szkoły, w terminie do 15 października roku szkolnego, w którym uczeń (słuchacz) przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego.
18. W przypadku rezygnacji z prawa do przystąpienia do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach i formach dostosowanych do dysfunkcji ucznia (słuchacza), rodzic (prawny opiekun) ucznia lub słuchacz składa dyrektorowi szkoły pisemne oświadczenie (załącznik nr 11 w *Procedurach przeprowadzania sprawdzianu...* lub załącznik nr 12 w *Procedurach przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego...*) o rezygnacji w terminie do 30 listopada roku szkolnego, w którym uczeń (słuchacz) przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego.
19. Sprawdzian lub egzamin gimnazjalny powinien odbywać się w oddzielnej sali, jeżeli uczeń (słuchacz) korzysta z co najmniej jednego z następujących dostosowań:
 - a) korzystanie z urządzeń technicznych,
 - b) korzystanie z płyty CD z dostosowanym nagraniem w przypadku języka obcego nowożytnego,
 - c) udział nauczyciela wspomagającego w czytaniu lub/i pisaniu (członka zespołu nadzorującego).
20. W przypadku gdy do przystąpienia do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali uprawniony jest więcej niż jeden uczeń (słuchacz) w danej szkole, którym przysługują różne sposoby dostosowania, możliwe jest przeprowadzenie sprawdzianu lub egzaminu dla wszystkich tych uczniów (słuchaczy) w jednej sali, pod warunkiem że przebieg sprawdzianu lub egzaminu nie będzie zakłócony dla żadnego z tych uczniów (słuchaczy). Wyjątek stanowi sytuacja, w której dostosowanie dotyczy zdających część trzecią egzaminu z różnych języków obcych.

21. Jeżeli w niniejszym *Komunikacie* jest mowa o przedłużeniu czasu na wykonanie standardowego zestawu zadań, oznacza to, że pracę z zestawem można przedłużyć w przypadku:
- a) sprawdzianu – nie więcej niż o 30 minut
 - b) egzaminu gimnazjalnego
 - z historii i wiedzy o społeczeństwie, z przedmiotów przyrodniczych oraz z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym – nie więcej niż o 20 minut każdy
 - z języka polskiego, z matematyki – nie więcej niż o 45 minut każdy
 - z języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym – nie więcej niż o 30 minut.
- Czas pracy z zestawem zadań dostosowanym do rodzaju niepełnosprawności wydrukowany na stronie tytułowej zestawu uwzględnia przedłużenie, o którym mowa powyżej (por. Tabela 2.).
22. Jeżeli uczeń (słuchacz) korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu albo w pisaniu i czytaniu, przebieg sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego musi być rejestrowany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Zapis dźwiękowy stanowi integralną część zestawu egzaminacyjnego.
23. Zasady przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego dla osób korzystających z komputera lub pomocy nauczyciela wspomagającego określone są w *Procedurach organizowania i przeprowadzania sprawdzianu w szóstej klasie szkoły podstawowej obowiązujących w roku szkolnym 2013/2014* oraz *Procedurach organizowania i przeprowadzania egzaminu w klasie trzeciej gimnazjum obowiązujących w roku szkolnym 2013/2014*.
24. W szczególnych przypadkach, za zgodą dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej, sprawdzian lub egzamin może być przeprowadzony w innym miejscu niż szkoła (np. w domu, szpitalu). Zgodę na przeprowadzenie egzaminu w innym miejscu niż szkoła dyrektor właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej może wyrazić na udokumentowany wniosek dyrektora szkoły – przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego w danej szkole.

¹ Na podstawie § 2 ust 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wydana na którymkolwiek etapie kształcenia, zachowuje swoją ważność na wszystkich etapach nauczania.

² O niepełnosprawnościach sprzężonych mówimy, gdy u ucznia niesłyszącego, słabosłyszącego, niewidomego, słabowidzącego, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, występuje co najmniej jeszcze jedna z wymienionych niepełnosprawności.

Tabela 1. Dopuszczalne sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
I. Uczniowie niesłyszący , uczniowie ślabosłyszący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zestaw zadań dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu. Czas pracy zapisany na stronie tytułowej zestawu jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Zapewnienie w czasie sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego obecności surdopedagoga lub tłumacza języka migowego (członek zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.
II. Uczniowie niewidomi (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zestaw zadań: a) arkusz w piśmie Braille’a wraz z czarnodrukiem ALBO b) arkusz w czarnodruku dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu. Czas pracy zapisany na stronie tytułowej zestawu jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2. <i>Do zestawów zadań z języków obcych nowożytnych na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	2. Zestawy zadań nagrane na płycie CD w formie plików .pdf lub MS Word (możliwe wtedy, gdy zdający korzysta z komputera), zamówionej w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 31 grudnia. <i>Do zestawów zadań z języków obcych nowożytnych na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	3. Korzystanie z maszyny do pisania pismem Braille’a, specjalnie dostosowanego komputera, kubarytmów.
	4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który odczytuje uczniowi polecenia i teksty z czarnodruku oraz zapisuje odpowiedzi ucznia na kartkach dołączonych do czarnodruku.
	5. Zapewnienie w czasie sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego obecności tyflopädagoga (członek zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
III. Uczniowie ślabowidzący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zestaw zadań dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu (zestaw zapisany czcionką Arial 16 pkt lub Arial 24 pkt). Czas pracy zapisany na stronie tytułowej zestawu jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2. <i>W przypadku uczniów, którzy korzystają z zestawów zadań zapisanych czcionką Arial 24 pkt, do zestawów zadań z języków obcych nowożytnych na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Zestawy zadań nagrane na płycie CD w formie plików .pdf lub MS Word (możliwe wtedy, gdy zdający korzysta z komputera), zamówionej w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 31 grudnia. Czas pracy zapisany na stronie tytułowej zestawu jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2. <i>W przypadku uczniów, którzy korzystają z zestawów zadań zapisanych czcionką Arial 24 pkt, do zestawów zadań z języków obcych nowożytnych na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	4. Korzystanie z przyborów optycznych, którymi uczeń posługuje się na co dzień.
	5. Oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji.
	6. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy uczeń korzysta z zestawu zadań zapisanego czcionką Arial 24 pkt, a wada wzroku znacznie utrudnia lub uniemożliwia absolwentowi czytanie i pisanie. Zestawy zadań dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 31 grudnia.</i>
	7. Zapewnienie w czasie sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego obecności tyflopedagoga (członka zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
IV. Uczniowie niepełnosprawni ruchowo (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego) Uczniowie (słuchacze) z czasową niesprawnością rąk (na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu.
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze.
	4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu. Zestawy zadań dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 31 grudnia lub – jeżeli niesprawność wystąpi po tym terminie – niezwłocznie po otrzymaniu zaświadczenia o stanie zdrowia. W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt IV.5.).
	5. Płyta CD do zestawów zadań z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie, zamówiona w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 31 grudnia. Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt IV.1. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).
	6. Dostosowanie miejsca pracy do dysfunkcji ucznia (słuchacza).
V. Uczniowie z afazją (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu.
	3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu. Zestawy zadań dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą komisją egzaminacyjną do 31 grudnia. W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt V.5).
	4. Zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.
	5. Płyta CD do zestawów zadań z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie, zamówiona w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 31 grudnia. Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt V.2 w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).
	6. Zapewnienie w czasie sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy (członka zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
VI. Uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Zestaw zadań dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu. Czas pracy zapisany na stronie tytułowej zestawu jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2. <i>Do zestawów zadań z języków obcych nowożytnych na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem.</i> 2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi. 3. Zapewnienie w czasie sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności (członka zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.
VII. Uczniowie z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Zestaw zadań dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu. Czas pracy zapisany na stronie tytułowej zestawu jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2. <i>Do zestawów zadań z języków obcych nowożytnych na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i> 2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi. 3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego (możliwe tylko wtedy, gdy w toku edukacji uczeń został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem). <i>Zestawy zadań dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą komisją egzaminacyjną do 31 grudnia.</i> 4. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze (możliwe wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej LUB gdy uczeń (słuchacz) posługuje się alternatywnymi i wspomagającymi metodami komunikacji). 5. Obecność na sali osoby niezbędnej do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym oraz/lub pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych (członka zespołu nadzorującego). 6. Dostosowanie miejsca pracy do dysfunkcji ucznia.

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
VIII. Uczniowie (słuchacze) z przewlekłymi chorobami <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę. 2. Dostosowanie warunków zdawania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do specyfiki choroby. 3. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu. 4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu, jeżeli choroba uniemożliwia pisanie i/lub czytanie. Zestawy zadań dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą komisją egzaminacyjną do 31 grudnia. <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt VIII.3. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i>
IX. Uczniowie (słuchacze) chorzy lub niesprawni czasowo <i>(na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)</i>	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę. 2. Dostosowanie warunków zdawania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do specyfiki choroby. 3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi dyktowane przez zdającego (możliwe wtedy, gdy uczeń lub słuchacz nie może pisać sam i przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu w oddzielnej sali). Przyznanie tego dostosowania wymaga pisemnego porozumienia z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej. <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt 21. Komunikatu w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i>

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
X. Uczniowie (słuchacze) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, w tym: dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią <i>(na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej)</i>	1. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zestawie zadań, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi. 2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu. 3. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze (możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej). 4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi ucznia (słuchacza) do zadań otwartych (możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej i gdy uczeń (słuchacz) w toku edukacji został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem). <i>Zestawy zadań dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą komisją egzaminacyjną do 31 grudnia.</i> <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt X.2. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i> 5. Pomoc nauczyciela (członka zespołu nadzorującego), który przed przystąpieniem ucznia do pracy, odczytuje jeden raz głośno, po kolei wszystkie teksty liczące po 250 słów lub więcej, stanowiące podstawę zadań sprawdzianu lub części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego (możliwe tylko wtedy, gdy głęboka dysleksja znacznie utrudnia samodzielne czytanie i zrozumienie dłuższego tekstu). 6. Zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.
XI. Uczniowie niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym <i>(na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)</i>	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty, jeżeli jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu z uczniem. Wymienioną osobę powołuje się w skład zespołu nadzorującego. 2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu, w zależności od potrzeb. 3. Przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali.
XII. Uczniowie (słuchacze), którzy znaleźli się w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1. Zapewnienie obecności specjalisty, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem (słuchaczem). Wymienioną osobę powołuje się w skład zespołu nadzorującego. 2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu, w zależności od potrzeb. 3. Przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali.

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
XIII. Uczniowie (słuchacze), którzy mają trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)</i>	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu, w zależności od potrzeb.
	2. Przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali.
	3. Zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania zadań otwartych z języka polskiego, jak dla uczniów (słuchaczy) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem komisji okręgowej.
XIV. Uczniowie z zaburzeniami komunikacji językowej <i>(na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej lub opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej)</i>	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt 21. Komunikatu, w zależności od potrzeb.
	2. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu i/lub czytaniu. <i>Zestawy zadań dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z właściwą komisją egzaminacyjną do 31 grudnia.</i> <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz punkt XIV.4).</i>
	3. Zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.
	4. Płyta CD do zestawów zadań z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie, zamówiona w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 31 grudnia. <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt XIV.1. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania egzaminu o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i>

Tabela 2. Czas trwania sprawdzianu oraz poszczególnych zakresów / poziomów egzaminu gimnazjalnego

	Czas trwania (min)					
	<i>zestaw standardowy</i>	<i>zestaw dla osób z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera</i>	<i>zestaw dla osób słabowidzących</i>	<i>zestaw dla osób niewidomych</i>	<i>zestaw dla osób słabosłyszących i niesłyszących</i>	<i>zestaw dla osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim</i>
	S1 / G1	S2 / G2	S4,5 / G4,5	S6 / G6	S7 / G7	S8 / G8
Sprawdzian (S)	60	do 90	do 90	do 90	do 90	do 90
Egzamin gimnazjalny (G)						
historia i wiedza o społeczeństwie	60	do 80	do 80	do 80	do 80	do 80
język polski	90	do 135	do 135	do 135	do 135	do 135
przedmioty przyrodnicze	60	do 80	do 80	do 80	do 80	do 80
matematyka	90	do 135	do 135	do 135	do 135	do 135
język obcy nowożytny (poziom podstawowy)	60	do 80	do 80	do 80	do 80	do 80
język obcy nowożytny (poziom rozszerzony)	60	do 90	do 90	do 90	do 90	do 90

Artur Gałęski
Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej